

Sairaanhoitajaliiton viesti 31.3.2020 sosiaali- ja terveystieteiden ministeriölle sairaanhoitajien huolesta ja pelosta liittyen koronavirusinfektiosuojainten ja ohjeistuksen puutteisiin

Arvoisa sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön operatiivinen johto

Tuomme esiin Sairaanhoitajaliitosta sairaanhoitajien valtavan huolen, pelon ja epätietoisuuden koronavirusohjeistukseen ja koronavirusuojautumiseen liittyen.

Meillä on avoinna kysely, jossa sairaanhoitajat ym. voivat kertoa tunnelmiaan koronavirusepidemiaan liittyen. Kyselyyn on vastannut tällä hetkellä 526 ammattilaista, joista 83 % on sairaanhoitajia, 15 % terveydenhoitajia, 6 % alan opiskelijoita, 4 % esimiehiä ja loput muita, mm. hammashoitajia. Lisäksi saamme viestejä suoraan sairaanhoitajilta ja muilta toimijoilta.

Sairaanhoitajat kaipaavat nyt tarpeeksi ylhäältä tulevaa, valtakunnallista, selkeää, yksinkertaista ja yhdenmukaista ohjeistusta ja myös ohjevideota suojainten pukemisesta ja riisumisesta koronaviruspotilasta (tai epäilyä) hoidettaessa. Palaute on, että sairaanhoitopiireissä ja työpaikoilla tehdyt ohjevideot ovat jopa virheellisiä, ristiriitaisia ja enemmän epätietoisuutta kuin turvallisuutta herättäviä. Ristiriitaa lisää se, että ne voivat olla myös ristiriidassa THL:n ohjeistuksen kanssa, koska työnantajat saavat kuitenkin itse päättää viime kädessä ohjeistuksesta. Sairaanhoitajien viesti on, että koronavirusuojautumis- ja koronaltistustoimenpideohjeet vaihtuvat jatkuvasti sen lisäksi, että ne ovat ristiriitaisia ja sairaanhoitajia vain enemmän hämmentäviä.

Potilaiden ja asiakkaiden hoitaminen näissä poikkeusoloissa on jo itsessään valtavan kuormittavaa samaan aikaan, kun sairaanhoitajilla on todellinen pelko omasta ja läheistensä terveydestä. Tämä ei voi olla vaikuttamatta sairaanhoitajien työssä suoriutumiseen. Valtakunnallisesti yhdenmukainen ohjeistus toisi varmuutta, luottamusta ja turvallisuuden tunnetta. Olemme tietoisia, että ohjeistuksen kirjavuutta perustellaan epidemian alueellisilla eroilla ja suojainten riittävydellä. Kun epidemia on jo kaikkialla, ei liene perusteita sille, miksi sairaanhoitajat suojautuisivat osassa maata huolettomammin ja kevyemmin. Tällä tavoinhan vain edistetään taudin leviämistä.

Kysymyksiä on noussut myös siitä, miksi THL antaa ohjeet ja samalla antaa työnantajille luvan olla noudattamatta niitä. Herää kysymys, kuka vastaa ohjeistuksesta? Kenellä on vastuu, että ammattilaiset saavat yhdenmukaiset ja selkeät ohjeet? Kriisitilanteessa ohjeistuksen pitäisi olla yksinkertaista ja selkeää. Nyt ohjeita muokataan alueellisesti, mutta koronavirus on kaikkialla koronavirus. Miksi THL:n tai STM:n ohje ei päde kaikkialla? Jos tautia ja epidemiaa pidetään vakavana, ei työnantajille pitäisi antaa enää ohjeiden muokkaamisoikeutta. Näinhän ohjeiden merkitys mitätöityy täysin. Valtakunnallisia ohjeiden toivotaan olevan noudatettavia ohjeita eikä vain suosituksia, joita työnantajakohteisesti voidaan tulkita ja muokata. Tämä synnyttää pahimmillaan epäluottamusta omaa työnantajaa kohtaan. Hoitohenkilökunnasta tuntuu, ettei heistä välitetä. Tällaisen tunteen syntymistä pitäisi välttää, sillä yhteistyö on ainoa keino selviytyä. Hoitava henkilöstö tarvitsee nyt kaiken johdon ja esimiesten tuen.

Erytisen suuri huolenaihe on THL:n ja STM:n suojautumisohjeiden ristiriitaisuus kotihoitoon. Lisäksi työnantajat ohjeistavat jokainen omalla tavallaan. THL:n kotihoito-ohjeen mukaan suu-nenäsuojusta ei tarvita kuin niillä, joilla epäillään koronatartuntaa. Jos ajatellaan, että yli 70-vuotiaita vaaditaan välttämään kaikkia ihmiskontakteja suuren tartuntavaarariskin takia, on kotihoitossa aivan normaalia, että 10–20 eri hoitajaa käy saman ikäihmisen luona viikoittain tai kuukausittain. Näissä lähihoidoissa ei useinkaan pystytä pitämään turvaetäisyyttä. Sairaanhoitajat kysyvätkin, että eikö kotihoitossa suojata asiakkaita lainkaan, koska suojaimia pitäisi käyttää vain silloin, kun hoitajalla on mahdollisuus saada tartunta. Tosin käytännössä

sairaanhoitajien viestin mukaan suu-nenäsuojaimia ei saa käyttää edes tarpeellisiin tilanteisiin. Hoitajat käyvät lukuisten asiakkaiden luona omissa vaatteissaan ja käyvät ehkä välillä kaupassa ostamassa eväitä sekä kulkevat mahdollisesti vielä julkisilla kulkuneuvoilla. Näin heikkokuntoisilla ja iäkkäillä asiakkailla on suuri mahdollisuus saada koronavirus hoitajilta etenkin nyt, kun epidemia on jo levinnyt kaikkialle Suomeen.

Lisäksi sairaanhoitajat ovat huolissaan ja peloissaan suojainten riittävydestä. Ammattilaiset tarvitsevat tiedon, onko huoltovarmuusvarastossa suojaimia vai ei, sillä vaikka on uutisoitu Huoltovarmuuskeskuksen avaamisesta ja rekkojen lähtemisestä, keskustelu suojainten riittävydestä ja puutteesta jatkuu. Voisiko STM informoida ammattilaisia tästä niin, että tiedon saavat myös sairaanhoitajat ja muut potilaiden kanssa lähikontakteissa toimivat?

Vähäisintä tässä tilanteessa ja tulevaisuutta ajatellen ei ole se, että nyt kriisitilanteessa näiden asioiden hoito tulee vaikuttamaan sairaanhoitajien päätökseen jäädä alalle. Lukuisat kyselyymme vastanneet sanovat, että he katuval alan valintaansa ja tulevat vaihtamaan alaa heti, kun tästä epidemiasta päästään. Alan vetovoimaisuuden lisäksi nyt olisi valtakunnallisesti vastuullista näyttää, että myös henkilöstöstä pidetään huolta. Nyt yleinen tunne kentällä on, että sairaanhoitajista ei välitetä, suojaimia säästetään, johto häviää näkymättömiin, erilaisia ohjeita tulee sähköpostiin ja niitä ei edes ehditä lukea. Lopputuloksena on kokemus, että sairaanhoitajat ja muu työntekijätaso kokee kantavansa kaiken vastuun yksin oman terveytensä ja jopa henkensä uhraten.

Suurta huolta on myös herättänyt yhtenäisen ohjeistuksen puute henkilökunnan testauksista ja sairaana töihin tulosta. Useiden sairaanhoitajien viestien mukaan oireistakaan henkilökuntaa ei testata ja heidän on tultava flunssaisina töihin ellei ole kuumetta. Toivomme tähän yhtenäistä ohjetta.

Toivomme, että STM vastaa esittämiimme huolenaiheisiin ja ryhtyy välittömiin toimenpiteisiin.

31.3.2020

Nina Hahtela, puheenjohtaja, Sairaanhoitajaliitto

Liisa Karhe, kehittämispäällikkö, Sairaanhoitajaliitto